

A qui pertany el català

Pere Martí i Bertran

Col·laborador

Fa temps que em preocupa, i darrerament s'ha accentuat la preocupació, aquest intent malintencionat d'encasellar la llengua catalana i el seu ús en un estrat determinat de la societat. No és cap novetat, dirà més d'un lector, i li'n donaré tota la raó, però crec que aquests darrers anys ha augmentat i cada vegada és més freqüent en mitjans de tota mena, tant d'aquí com de l'Estat espanyol. M'ha fet posar-me a escriure sobre aquest fet un article de José Miguel Palacios (suposo que és el coronel d'infanteria doctorat en ciències polítiques que col·labora en diversos mitjans, tant en paper com digitals, parlant-hi sobre temes diversos, però especialment de relacionats amb segu-

retat internacional) titulat "El idioma del charnego" (*Heraldo de Aragón*, 20-8-2018), en què fa de sociolingüista aficionat i hi engalta afirmacions com aquesta: "En Cataluña, el catalán es el idioma de los que mandan (de los que siempre han mandado, por cierto), mientras que el castellano lo es de los humildes. De las criadas y de los camareros. Del Pijoaparte y de Makinavaja. El 'idioma del peó', como decía una canción de Serrat en 1970." (El destacat en negreta és a l'original). M'ha arribat a l'ànima, per dues raons fonamentalment. La primera perquè m'ha sonat a la cançó de l'enfadós, a una mena de mantra repetit tant per la dreta com per l'esquerra espanyoles des de fa anys i panys. M'ha recordat un dels episodis més desagradables de la meua estada a la universitat, quan en una assemblea força multitudinària em vaig haver de sentir (a Bellaterra, a la UAB, no pas a Granada o a Salamanca) un "compañero, habla en la lengua del proletariado, deja a un lado la de la burguesía". Sí, sí,

jo que era fill de masovers i de treballadores del tèxtil, que no tenien ni la casa en propietat, que estudiava amb beques... Es veu que a ningú no se li ocorria de pensar que el castellà (ara espanyol) també era la llengua del règim, dels torturadors de Via Laietana, de l'alta burgesia que, en bona part, després de la guerra havia canviat de llengua, de la judicatura... No, i dir-ho comportava o bé silencis còmplices o bé alguns xiulets de la judicatura? I l'exèrcit? Quin pes té el català en les grans empreses? Ha tornat al català, la burgesia que viu a la part alta de Barcelona? Etc., etc., etc. Ara, el que he trobat més fort és el parèntesi, aquest "de los que siempre han mandado, por cierto". El senyor Palacios obvia tres-cents anys d'història en què pràcticament sempre alts funcionaris i representants de Madrid han tingut el poder i han fet tot el que han pogut per anorrear aquesta llengua que sembla que li faci tanta nosa,

que els faci tanta nosa. Si algú en dubta, només ha de llegir alguns dels llibres d'en Josep Benet, com per exemple *Catalunya sota el règim franquista* (1973).

La segona perquè em sembla que actualment aquesta visió tan distorsionada i manipulada forma part d'una estratègia de la dreta més rànica, nostàlgica i espanyolista que s'ha descarat i ja no amaga, com ha fet durant segles seguint els consells de José Patiño (sí, aquell que al segle XVIII ja redactava un informe què deia aquella famosa frase: "para que se consiga el efecto sin que se note el cuidado"), aquest discurs anorreador, perquè per a ells Espanya només serà una en la igualtat, mai en la diversitat. I la mostra més feaent d'aquesta diversitat és la llengua catalana, que ells mai no podran considerar espanyola. D'aquí arrenquen tota mena de campanyes per intentar que els castellano-parlants no aprenguin català, des d'aquella escampada d'adhesius dels homes d'en Vidal Quadras, que deien una cosa

com ara "Latino, no renuncies a tu lengua: estás en la madre patria", fins als atacs furibunds i constants, aquests darrers anys, a la immersió lingüística i a l'escola catalana, aquí i arreu dels Països Catalans. Per ara no se n'han sortit, però, com sempre (aquí sí que ho podem dir amb tota la raó del món), dependrà de nosaltres, de la societat civil, que el català continuï viu i que els novinguts l'aprenguin i el facin seu, com la millor eina d'integració en una societat que sempre ha estat acollidora i oberta. No ens deixem influenciar per afirmacions d'aquesta mena, repetides fins a l'avorriment, i fem que el català sigui present en tots els àmbits i en tots els estaments socials, com la cosa més normal del món, sense haver-ho de justificar, com passa en totes les llengües, la castellana inclosa. Potser haurem de tornar a reivindicar aquella frase, poc coneguda, però d'allò més lúcida, de Mercè Rodoreda: "En català es pot escriure, també, per un cert esperit de revolta."